

Årsrapport 2019

Överförmyndar- nämnden

Rapport från
stadsrevisionen
Nr 19, 2020
Dnr: 3.1.4-23/2020

Den kommunala revisionen är fullmäktiges kontrollinstrument för att granska den verksamhet som bedrivits i nämnder och bolag. Stadsrevisionen i Stockholm stad granskar nämnders och styrelser ansvarstagande för att genomföra verksamheten enligt fullmäktiges uppdrag. Stadsrevisionen omfattar både de förtroendevalda revisorerna och revisionskontoret.

I årsrapporter för nämnder och bolagsstyrelser sammanfattar stadsrevisionen det gångna årets granskningar och bedömningar av verksamheten. Granskningar som genomförs under året kan också publiceras som projektrapporter.

Publikationerna finns på stadsrevisionens hemsida, stad.stockholm/revision. De kan också beställas från revisionskontoret, revision.rvk@stockholm.se.

Till
Överförmyndarnämnden

Årsrapport 2019

Revisorerna i revisorsgrupp 3 har avslutat revisionen av överförmyndarnämndens verksamhet under 2019.

Revisorerna bedömer att överförmyndarnämnden verksamhetsmässiga resultatet inte är helt förenligt med kommunfullmäktiges mål. Bedömningen grundar sig på att nämnden endast delvis uppfyller kommunfullmäktiges verksamhetsmål och egna nämndmål som rör kärnverksamheten. Vidare bedömer revisorerna att nämndens interna kontroll inte har varit helt tillräcklig. Bedömningen grundar sig bland annat på de brister som noterats i genomförda granskningar.

Vi hänvisar i övrigt till bifogad årsrapport som revisorerna behandlade den 19 mars 2020 och överlämnar den till överförmyndarnämnden för yttrande senast den 30 juni 2020.

På uppdrag av revisorerna i revisorsgrupp 3.

Bosse Ringholm
Ordförande

Åsa Hjortsberg Sandgren
Sekreterare

Sammanfattning

I denna rapport redovisas resultat och bedömningar utifrån revisionskontorets granskningar.

Verksamhet och ekonomi

Revisionskontoret bedömer att överförmyndarnämnden från ekonomisk synpunkt har bedrivit verksamheten på ett tillfredsställande sätt. Bedömningen grundar sig på att fullmäktiges mål att budgetföljsamhet uppnåtts. Nämnden bedöms däremot inte ha bedrivit verksamheten på ett helt ändamålsenligt sätt, då det verksamhetsmässiga resultatet inte är helt förenligt med kommunfullmäktiges mål. Bedömningen grundar sig på att nämnden endast delvis uppfyller kommunfullmäktiges verksamhetsmål och egna nämndmål som rör kärnverksamheten.

En uppföljande granskning har gjorts avseende omprövning av förvaltarskap och granskning av vitesföreläggande. Granskningarna visar att nämnden har vidtagit åtgärder utifrån de rekommendationer som tidigare har lämnats. När det gäller rekrytering av god man eller förvaltare vid ansökan/anmälan har nämnden rutiner och arbetssätt. Dock visar granskningen att nämnden bör vidta åtgärder för att korta handläggningstiderna.

Intern kontroll

Den samlade bedömningen är att nämndens styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten inte har varit helt tillräcklig. Bedömningen grundar sig bland annat på att brister noterats i vissa av de granskningar som genomförts.

Arbetet med den interna kontrollen har utvecklats och är i vissa delar integrerad i styrning och uppföljning. I nämndens riskanalys saknas dock väsentliga risker såsom digitalisering och personalrörlighet. En granskning av internkontrollplanen visar att samtliga kontroller inte har genomförts enligt plan.

Under året har revisionen bland annat granskat nämndens implementering av dataskyddsförordningen samt delegationsordning och återrapporering av delegationsbeslut. Granskningarna har visat på utvecklingsområden såsom styrning och uppföljning av arbetet med att efterleva dataskyddsförordningen samt anmälan och systematisk uppföljning av delegationsbeslut.

Övriga granskningar som revisionen genomfört av nämndens interna kontroll har omfattat inköpsprocessen, attesthantering i

Agresso och kontroll av löneutbetalningar. Den interna kontrollen i granskade rutiner bedöms vara tillräcklig. En granskning av behörighetshantering i Agresso har dock visat på brister avseende uppföljning av behörigheter i enlighet med stadens rutin.

Räkenskaper

Räkenskaperna bedöms ge en rättvisande bild av verksamhetens resultat och ekonomisk ställning. Räkenskaperna bedöms vara upprättade i enlighet med lagstiftning och god redovisningssed.

Uppföljning av tidigare års granskningar

Nämnden har delvis vidtagit åtgärder utifrån revisorernas rekommendationer i föregående års granskningar. De rekommendationer som återstår att genomföra är att utveckla uppföljning och kontroll av beslut som fattas med stöd av delegation. Utifrån revisionens granskning och Länsstyrelsen tillsyn bör nämnden utveckla uppföljningen av handläggningstider inom olika ärendegrupper för att säkerställa att samtliga ärenden drivs framåt.

Innehåll

1. Årets granskning	1
2. Verksamhet och ekonomi	1
2.1 Verksamhetsmässigt resultat.....	2
2.2 Ekonomiskt resultat.....	4
3. Intern kontroll.....	5
4. Räkenskaper.....	6
5. Uppföljning av tidigare års granskning	6

Bilagor

Bilaga 1 – Årets granskningar	8
Bilaga 2 – Uppföljning av lämnade rekommendationer	14
Bilaga 3 – Bedömningskriterier	16

1. Årets granskning

Den årliga revisionen omfattar granskningar och bedömningar inom följande områden:

- Verksamhet och ekonomi
- Intern kontroll
- Räkenskaper

Revisionen har utförts enligt kommunallagen, andra tillämpliga lagar, reglementet för stadsrevisionen samt god revisionsordning i kommunal verksamhet. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning av nämndens verksamhet. Kriterier för bedömning redovisas i bilaga 3.

I rapporten redovisas resultat och bedömningar utifrån revisionsårets granskningar. De granskningar som genomförts under revisionsåret redovisas närmare i bilaga 1.

En uppföljning av i vilken utsträckning nämnden åtgärdat rekommendationer i tidigare års granskningar redovisas översiktligt i rapporten och mer detaljerat i bilaga 2.

De förtroendevalda revisorerna har träffat representanter för nämnden våren 2019 i samband med genomgång av 2018 års granskning och avstämning inför år 2019.

Granskningsledare har varit Susanne Eriksson vid revisionskontoret och Inger Andersson vid PwC.

Årsrapporten har faktakontrollerats av förvaltningen.

2. Verksamhet och ekonomi

I detta avsnitt redovisas en granskning av om nämndens resultat är förenligt med kommunfullmäktiges mål samt följt de beslut, riktlinjer, lagstiftning och andra föreskrifter som gäller för verksamheten. Vidare redovisas om nämnden har genomfört sitt uppdrag med tillgängliga resurser samt haft en styrning och uppföljning mot mål och beslut.

Nämnden bedöms från ekonomisk synpunkt ha bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt sätt. Däremot bedöms det verksamhetsmässiga resultatet inte vara helt förenligt med kommunfullmäktiges mål. Bedömningen grundar sig på iakttagelser som redovisas i avsnitt 2.1 och 2.2.

2.1 Verksamhetsmässigt resultat

Revisionen konstaterar att nämndens verksamhetsmässiga resultat för 2019 inte är helt förenligt med de mål som fullmäktige fastställt. Nämnden bedöms inte ha bedrivit verksamheten på ett helt ändamålsenligt sätt. Bedömningen grundas på granskning av nämndens redovisning i verksamhetsberättelsen vad gäller måluppfyllelse och på övriga granskningar som genomförts under året. Vidare visar Länsstyrelsen tillsyn på att det fortfarande finns brister i handläggningen av nämndens ärenden.

Nämndens verksamhetsberättelse bedöms i huvudsak ge en rättvisande bild av det verksamhetsmässiga resultatet. Nämnden har avrapporterat resultat av beslutade mål. Redovisningen ger inte tillräckliga förutsättningar för att bedöma måluppfyllelse. Revisionskontoret har inte kunnat verifiera utfallet för indikatorerna då det baseras på stickprov. Det framgår inte av redovisningen hur stora stickproven har varit. Vidare har inte resultatet av stickproven dokumenterats.

I verksamhetsberättelsen redovisar nämnden att den bidrar till att uppfylla fullmäktiges tre inriktningsmål. Av kommunfullmäktiges tolv verksamhetsmål omfattas nämnden av sju. Nämnden bedömer att fem av dessa mål för verksamhetsområdet har uppfyllts. Två av verksamhetsmålen redovisas som delvis uppfyllda.

Under inriktningsmålet *1. En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla* redovisas att två av fyra underliggande verksamhetsmål uppnås delvis. Redovisningen av de egna nämndmålen visar att fem av sju uppnås delvis. Målen avser nämndens kärnverksamhet. Revisionen är tveksam till nämndens bedömning av inriktningsmålet utifrån redovisat utfall för mål och indikatorer.

Nämnden redogör i huvudsak för sin kärnverksamhet under verksamhetsmålet *Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i*. I jämförelse med föregående år har måluppfyllelsen i vissa fall förbättrats men det finns fortfarande mål som rör kärnverksamheten som inte uppnås och där det i vissa fall har skett en försämring. Det handlar bland annat om att granskning av årsräkningar inte har hunnit genomföras inom utsatt tid.

I stadens projekt ”Modernisering av sociala system” utgör nämnden pilotförvaltning, vilket är en del i arbetet med att digitalisera verksamheten. Under året har ett omfattande ”städarbete” i nuvarande verksamhetssystem och fysiska akter gjorts för att säkerställa den information som överförs till det nya systemet blir korrekt. En stor del av förvaltningens medarbetare har varit delaktiga i projektet vilket, enligt förvaltningen, har medfört ytterligare eftersläpning i den ordinarie handläggningen.

Under verksamhetsmålet *Stockholm använder skattemedlen effektivt och till största nytta för stockholmarna* redovisas bland annat nämndens resultat från medarbetarenkäten och personalens sjukfrånvaro. Nämnden uppnår inte sina mål vad gäller AMI¹ och Index bra arbetsgivare där det i båda fallen skett en försämring mot föregående år. Nämnden har ett fortlöpande arbete för att åtgärda brister i arbetsmiljön samt arbetar med att anpassa organisationen så att resurserna används på bästa sätt. Detta görs för att minska arbetsbelastningen och på så sätt skapa en bättre arbetsmiljö. Personalomsättning inom förvaltningen har under flera år varit hög men har under 2019 minskat vilket är en positiv utveckling.

Sjukfrånvaron uppgick vid årets slut till 4,3 procent vilket är en minskning i jämförelse med föregående år (8,7 procent). Det är framför allt långtidsjukfrånvaron som har minskat. Då det är en liten förvaltning har enskilda personer stor påverkan på utfallet på den totala sjukfrånvaron. En uppföljande granskning av nämndens systematiska arbetsmiljöarbete visade att nämnden har vidtagit åtgärder för att säkerställa en bättre efterlevnad till stadens rehabiliteringsprocess.

En uppföljande granskning har gjorts avseende omprövning av förvaltarskap och granskning av vitesföreläggande. Granskningen visar att nämnden har vidtagit åtgärder utifrån de rekommendationer som tidigare har lämnats. När det gäller rekrytering av god man eller förvaltare vid ansökan/anmälan har nämnden rutiner och arbetssätt. Dock visar granskningen att nämnden bör vidta åtgärder för att korta handläggningstiderna vid rekrytering av god man och förvaltare.

Tillsyn

Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet för kommunernas överförmyndarverksamhet och ska inspektera verksamheten i kommunerna. Vid inspektionen ska Länsstyrelsen granska om överförmyndarens

---

¹ Aktivt Medskapandeindex

handläggning följer reglerna i föräldrabalken, förmynderskapsförordningen och även i övrigt sker på ett rättssäkert och lämpligt sätt. Resultatet av den tillsyn som genomfördes i maj 2019 överlämnades till nämnden för yttrande i februari 2020. Länsstyrelsen riktar kritik mot nämnden med anledning av att verksamheten fortsatt har brister vad gäller handläggningstider för granskning av sluträkningar och årsräkningar, byte av ställföreträdare och överlämning av överklagande. Långa handläggningstider har också kunnat konstateras vid handläggning av ärenden som rör anmälan och ansökan om god man eller förvaltare. Vidare har tillsynen varit bristfällig i ärenden som rör förmyndarskap.

2.2 Ekonomiskt resultat

2.2.1 Driftverksamhet

Nämnden redovisar följande utfall och avvikelser för år 2019:

Driftverksamhet (mkr)	Budget 2019	Bokslut 2019			Budgetavvikelse 2018
		Utfall	Avvikelse		
Kostnader	61,9	62,9	-1,0	1,6 %	- 8,0
Intäkter	0,0	1,6	1,6	-	8,2
Verksamhetens nettokostnader	61,9	61,3	0,6	1,0 %	0,2

Av ovanstående redovisning framgår att nämndens utfall avviker med 0,6 mnkr i förhållande till budgeten. Revisionen konstaterar att fullmäktiges mål om budgetföljsamhet uppnåtts. Nämnden bedöms ha bedrivit verksamheten på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Nämndens enskilt största kostnadspost, förutom personalkostnader, är arvodeskostnader. Arvoden betalas ut till ställföreträdare för ensamkommande barn samt till ställföreträdare för övriga huvudmän. Då kostnaderna för arvoden inte ska påverka nämndens löpande verksamhet finns medel reserverade i central medelsreserv i det fall kostnaderna för arvoden överstiger budget. För 2019 har nämndens budget avseende arvodeskostnader justerats upp med 4,7 mnkr.

Den avvikelse som redovisas finns inom förvaltningens löpande administration (0,6 mnkr). Enligt nämndens redovisning beror överskottet på att personalkostnaderna varit lägre till följd av sjukfrånvaro men även att kostnaderna för kontaktcenter och it varit lägre än budgeterat.

Nämnden har förklarat avvikelserna på ett tillfredsställande sätt.

3. Intern kontroll

I detta avsnitt redovisas en granskning av nämndens interna kontroll. Av granskningen framgår bland annat i vilken utsträckning den interna kontrollen är en integrerad del i verksamhetens styrning och uppföljning. Vidare om det finns systematiskt ordnade kontroller i organisation, system, processer och rutiner.

Den samlade bedömningen är att nämndens styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten inte har varit helt tillräcklig. Denna bedömning grundar sig bland annat på de brister som noterats i genomförda granskningar av dataskyddsförordningen, delegationsordningen och hantering av behörigheter. Vidare grundas bedömningen på en genomgång av genomförda kontroller enligt internkontrollplanen.

Arbetet med den interna kontrollen har utvecklats och är i vissa delar integrerad i styrning och uppföljning. Granskningen visar dock att det saknas kontroll och uppföljning av beslut fattade på delegation.

Nämnden har en organisation med tydlig fördelning av ansvar och befogenheter för att stödja verksamheten och att förhindra avsiktliga och oavsiktliga fel samt oegentligheter. Dock finns vissa utvecklingsområden bland annat gällande implementering av dataskyddsförordningen samt anmälan av delegationsbeslut till nämnden.

Nämnden genomför årliga analyser som i huvudsak fångar upp väsentliga risker samt hur de ska hanteras för att verksamhetens mål ska uppnås. Dock saknar riskanalysen risker som rör digitaliseringsarbetet och personalrörlighet vilket har lyfts av ledningen. De risker som har identifierats har i samtliga fall lyfts till internkontrollplanen. Nämnden har i sin internkontrollplan fastställt vilka åtgärder som ska hantera riskerna. En verifiering visar att samtliga kontroller inte har dokumenterats. Det medför att det inte går att säkerställa att de har genomförts, i vilken omfattning och vad resultatet visade. I de fall där det finns dokumentation visar verifieringen att kontrollen i huvudsak genomförts enligt internkontrollplanen och där avvikelser påträffats har åtgärder föreslagits. Revisionen noterar dock att kontroller av felaktiga löneutbetalningen inte genomförts enligt internkontrollplanen, vilket även kan få till följd att löneskulder uppstår.

Nämnden har en i huvudsak tillfredsställande uppföljningsstruktur. Ekonomi följs upp i samband med nämndens månads- och tertialrapporter. När det gäller kärnverksamheten följs denna främst upp i samband med tertialrapporter och verksamhetsberättelse. Rapporteringen ger i huvudsak en aktuell, rättvisande och tillförlitlig information ekonomi. Den del av rapporteringen som avser verksamheten är svår att bedöma huruvida den är aktuell, rättvisande och tillförlitlig då uppgifterna inte går att verifiera mot verksamhetssystem Wärna. Nämnden bör utveckla analysen av grunderna för målbedömningen av såväl fullmäktiges mål som nämndmålen.

Under året har revisionen även genomfört granskningar av inköpsprocessen, attesthantering i Agresso och kontroll av löneutbetalningar. Den interna kontrollen bedömdes vara tillräcklig i granskade rutiner. En granskning av behörighetshantering i Agresso har dock visat på brister avseende uppföljning av behörigheter i enlighet med stadens rutin. Genomförda granskningar redovisas mer ingående i bilaga 1.

4. Räkenskaper

I detta avsnitt redovisas en bedömning av om nämndens räkenskaper är rättvisande, upprättade enligt lag om kommunal bokföring och redovisning samt följer god redovisningssed. Bedömningen baseras på en granskning av nämndens bokslut och på övriga granskningar som genomförts under året.

Räkenskaperna bedöms ge en rättvisande bild av verksamhetens resultat och ekonomisk ställning. Räkenskaperna bedöms vidare vara upprättade i enlighet med lagstiftning och god redovisningssed.

5. Uppföljning av tidigare års granskning

Tidigare års granskning av nämndens verksamhet har utmynnat i ett antal rekommendationer. Revisionen gör årligen uppföljningar för att bedöma om nämnden har vidtagit åtgärder utifrån tidigare lämnade rekommendationer. Rekommendationer som följts upp under 2019 redovisas i bilaga 2.

Uppföljning visar att nämnden i huvudsak har vidtagit åtgärder utifrån revisionens rekommendationer. Den rekommendation som återstår att genomföra är att utveckla sin uppföljning och kontroll av

beslut som fattas med stöd av delegation från nämnden. Utifrån revisionens granskning och Länsstyrelsen tillsyn bör nämnden utveckla uppföljningen av handläggningstider inom olika ärendegrupper för att säkerställa att samtliga ärenden drivs framåt.

Bilaga 1 – Årets granskningar

Granskningar under perioden april 2019 - mars 2020

Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi

Omprövning av förvaltarskap

En uppföljande granskning har genomförts i syfte att bedöma om nämnden vidtagit tillräckliga åtgärder utifrån tidigare rekommendationer samt om omprövning av förvaltarskap sker enligt lagstiftning² och enligt nämndens rutiner. Nämnden utövar tillsyn i drygt 1 000 förvaltarskapsärenden. Revisionskontoret har i tidigare granskningar bedömt att nämndens omprövning av förvaltarskap gjorts på bristfälliga underlag och att omprövningen inte alltid gjorts årligen.

Enligt lagstiftning ska omprövning av förvaltarskap ske årligen. Nämndens rutin för omprövning av förvaltarskap föreskriver ett antal punkter som ska kontrolleras, däribland omprövningsblankett, social utredning, läkarintyg samt den senaste årsräkningen och arvodesyrkande. Omprövning ska ske oavsett om förvaltaren inkommer med omprövningsblankett eller ej. Utifrån omprövningen görs en bedömning om förvaltarskapet ska fortsätta i samma omfattning eller ändras. I de fall förordnandet ska begränsas, upphöra eller ändras till godmanskap utreds ärendet på sedvanligt sätt och skickas till tingsrätten för beslut.

Granskningen visar att omprövning av förvaltarskap gjorts i samtliga fall där så har varit aktuellt. Den verifierande granskningen visar att omprövning har skett enligt nämndens rutin. Handläggningstiden för de granskade ärendena har i genomsnitt varit cirka 1,5 månader.

Den sammanfattande bedömningen är att nämnden vidtagit åtgärder för att komma till rätta med tidigare konstaterade brister. Nämnden behöver dock fortsatt informera ställföreträdare om vikten att lämna kompletta underlag för omprövning.

Vitesföreläggande

En uppföljande granskning har genomförts i syfte att bedöma om nämnden vidtagit tillräckliga åtgärder utifrån tidigare rekommendationer.

---

² Förmynderskapsförordningen 5 § 2 stycket

Revisionskontoret har i tidigare granskningar bedömt att nämndens hantering av vitesföreläggande skedde för sent och att rutinerna för vitesföreläggande inte följdes, vilket kan få till följd att nämndens tillsyn i praktiken är verkningslös och att huvudmän därmed kan lida skada.

Ställföreträdare ska enligt lagstiftningen³ före den 1 mars varje år i en årsräkning redogöra för förvaltningen, under föregående år, av egendom som stått under ställföreträdarens förvaltning. Om en ställföreträdare frånträder sitt uppdrag ska denne enligt lagstiftningen⁴ inom en månad från frånträdet inkomma med en sluträkning. Om det finns särskilda skäl kan ställföreträdaren begära anstånd med att lämna in årsräkning. Nämnden är dock restriktiv med att bevilja anstånd.

I de fall ställföreträdaren inte inkommit med årsräkning eller sluträkning får överförmyndarnämnden enligt 16 kap 13 § föräldrabalken vitesförelägga en god man att lämna in dessa. Utdömmande av vite prövas av tingsrätten.

Den sammanfattande bedömningen är att nämnden vidtagit åtgärder för att komma till rätta med tidigare konstaterade brister. Den verifierande granskningen visar att nämnden i samtliga fall följt upp ej inkomna årsräkningar enligt rutin. Förutom i ett ärende där ställföreträdaren begärt uppskov har nämnden gått vidare med att ansöka om vite hos tingsrätten i de ärenden där ställföreträdaren trots påminnelser och erinran inte inkommit med årsräkning. Handläggningen har skett i tid, vilket minskar risken för att huvudmannen riskerar att lida skada.

Tillståndsärenden

Revisionskontoret har genomfört en granskning med syfte att bedöma om nämndens tillsyn i handläggning av tillståndsärenden sker enligt gällande lagstiftning och rutiner. Nämnden handlägger cirka 2 000 tillståndsärenden per år.

Enligt lagstiftningen måste ställföreträdaren i vissa fall inhämta överförmyndarnämndens tillstånd för att genomföra vissa handlingar för huvudmannen. Det behövs till exempel tillstånd vid köp och försäljning av aktier eller placering tillgångar i värdepapper. Vidare behövs samtycke vid bodelning och arvskitte vid dödsboförvaltning, köp eller försäljning av fastighet, tomträtt eller bostadsrätt. I det fall det finns konton med överförmyndarspärrens behovs ett

---

³ Föräldrabalken 14 kap. 15 §.

⁴ Föräldrabalken 14 kap. 18 §

uttagsmedgivande av överförmyndarnämnden. Om utredningen leder till avslag måste nämnden besluta om detta. Nämnden ska också fatta beslut i ärenden av principiell karaktär.

Den sammanfattande bedömningen är att handläggningen i de granskade ärendena har skett i enlighet med gällande rutiner. Den verifierande granskningen har omfattat tillståndsärenden gällande arvsskifte, försäljning av bostadsrätt och uttag från konton med överförmyndarspär. Dagboksnoteringarna i verksamhetssystemet Wärna bedöms vara tillräckliga i de ärenden som rör arvsskifte och försäljning av bostadsrätt. Vidare återfanns samtliga handlingar enligt nämndens rutin i huvudmannens akt. I det ärende som gällde uttag från konto fanns samtliga handlingar i huvudmannens akt, däremot var dokumentationen i Wärna inte fullständig.

Rekrytering av ställföreträdare

Revisionskontoret har genomfört en granskning med syfte att bedöma om nämndens rutiner och arbetssätt är tillräckliga vid rekrytering av ställföreträdare.

En god man eller förvaltare utses till myndiga personer som behöver hjälp med att bevaka sin rätt, förvalta egendom och sörja för sin person. En *ansökan* om god man eller förvaltare kan göras av den enskilde själv eller behörig sökande. En *anmälan* om god man eller förvaltare kan göras av vem som helst.

Då en *anmälan* inkommer utreder överförmyndarnämnden behovet av god man eller förvaltare. Vid *ansökan* är det tingsrätten som har det egentliga utredningsansvaret. Tingsrättens möjlighet att uppdra åt en överförmyndare att inhämta yttrande och utredning innan rätten fattar beslut om anordnande av godmanskap eller förvalterskap utökades 2015. Detta innebär i praktiken att överförmyndaren på begäran av rätten ska lämna förslag på god man eller förvaltare.

Tingsrätten fattar beslut om anordnande av godmanskap eller förvalterskap både vid ansökan och anmälan. Överförmyndaren har inget lagfäst ansvar för rekryteringen, utan ansvaret är i stället något som utvecklats i praxis.

Till god man eller förvaltare ska, enligt lagstiftningen, utses en rättrådig, erfaren och i övrigt lämplig person. Föreslår den enskilde en viss person som god man eller förvaltare, ska den personen förordnas, om han eller hon är lämplig och vill åta sig uppdraget. Innan någon förordnas till god man eller förvaltare ska hans eller hennes lämplighet kontrolleras i den utsträckning som behövs. I de

fall där det inte finns förslag på en god man eller förvaltare påbörjas en rekryteringsprocess.

I den lämplighetskontroll som genomförs kontrolleras bland annat förvaltarfrihet, utdrag från belastningsregister, betalningsanmärkningar och skuld till kronofogden.

Granskningen visar att nämnden har rutiner och arbetssätt vid rekrytering av god man eller förvaltare. Vidare visar granskningen att processen för rekrytering av god man eller förvaltare har påbörjats i de ärenden där utredning har visat på behov av god man eller förvaltare. För dessa ärenden visar den verifierande granskningen att nämndens rutiner efterlevs men att handläggningstiden i merparten av de granskade ärendena pågått mellan åtta och tio månader. Dagboksnoteringarna i verksamhetssystemet Wärna bedöms vara tillräckliga. Vidare återfanns samtliga handlingar enligt nämndens rutin i huvudmannens akt. I två ärenden som inkom i september hade utredning inte påbörjats vid granskningstillfället som skedde i november.

Den sammanfattande bedömningen är nämndens rutiner och arbetssätt är inte helt tillräckliga då handläggningstiden varit lång i samtliga ärenden varit lång och i vissa fall inte påbörjats. Nämnden rekommenderas att vidta åtgärder för att korta handläggningstiderna samt att säkerställa att handläggningen i ärenden inte avstannar utan drivs framåt.

Intern kontroll

Implementering av dataskyddsförordningen (rapport nr 5, 2019)

Revisionskontoret har genomfört en granskning av stadens följsamhet till dataskyddsförordningen. Syftet med granskningen har varit att bedöma hur implementeringen av förordningen har genomförts. Granskningen har omfattat stadens nämnder och kommunstyrelsen.

Granskningen har visat att nämndens arbete med personuppgiftshandlingar inte är helt tillräckligt. Det kvarstår arbete innan nämndens arbete med personuppgiftshandlingar uppnår kraven i dataskyddsförordningen. I granskningen har framkommit att nämnden har utsett dataskyddsombud och anmält dataskyddsombud till Datainspektionen. Vidare visar granskningen att förvaltningen inte informationsklassificerat samtliga av sina informationstillgångar.

Revisionskontoret rekommenderar att nämnden utvecklar styrning och uppföljning av arbetet med att efterleva dataskyddsförordningen. Vidare rekommenderar revisionskontoret att nämnden informationsklassificerar samtliga informationstillgångar samt regelbundet och systematiskt inventerar sina personuppgiftsbehandlingar.

Delegationsordning - uppföljning

En granskning har genomförts av om nämndens delegationsordning och återrapportering överensstämmer med kommunallagens bestämmelser. Granskningen har avgränsats till:

- om det är tydligt hur beslut ska fattas inom nämndens ansvarsområde
- om anmälan av granskade beslut sker enligt gällande lagstiftning
- nämndens interna kontroll avseende delegationsbeslut

Den sammantagna bedömningen är att nämndens delegationsordning och återrapportering av beslut delvis överensstämmer med gällande lagstiftning. Det är i huvudsak tydligt hur nämnden delegerat beslutanderätten men att det finns brister i anmälan av beslut till nämnden. Granskningen visar även att nämnden inte helt har en systematisk uppföljning av delegationsbeslut för alla ärendegrupper.

Det är viktigt att det av nämndens beslut om delegation tydligt framgår vilken beslutanderätt som delegerats och vem som är delegat i varje ärende. Om beslutskedjan från nämnd till delegat brister riskerar det lagligheten i besluten. Om delegationsbeslut inte anmäls till nämnden i enlighet med gällande lagstiftning vinner besluten inte laga kraft. Vidare brister nämndens uppföljning av de beslut som fattats på nämndens vägnar samt att medborgarnas insyn minskar.

Utifrån genomförd granskning lämnas följande rekommendationer. Nämnden bör:

- säkerställa att delegationsbeslut anmäls i enlighet med kommunallagens bestämmelser
- utveckla sin interna kontroll avseende delegation

Inköpsprocessen

En granskning har genomförts i syfte att bedöma om den interna kontrollen avseende inköp är tillräcklig samt följa upp användandet av stadens inköpssystem. Den sammanfattande bedömningen är att den interna kontrollen i granskad rutin är tillräcklig. Granskningen visar att transaktionerna är korrekt hanterade avseende prestation, bokföringsunderlag, betalningstidpunkt, bokföringstidpunkt samt

kontering. Vidare visar genomfört stickprov att det finns en följsamhet till stadens riktlinjer och lagen om offentlig upphandling.

Behörighetshandling Agresso

En granskning har genomförts i syfte att bedöma den interna kontrollen avseende behörighetshandling i Agresso. Den sammanfattande bedömningen är att den interna kontrollen i granskad rutin inte är helt tillräcklig. Bedömningen grundar sig på att det saknas en systematisk genomgång av behörigheter i enlighet med stadens rutin. Vidare noterades att personer som inte jobbar kvar på förvaltningen fortfarande hade kvar sina behörigheter. Därutöver visade granskningen att det fanns behörighetsblanketter för registrerade behörigheter och att dessa var undertecknade av behöriga samt överensstämmer med registrerade behörigheter i Agresso. Det fanns heller inte några otillåtna rollkombinationer bland förvaltningens samtliga behörigheter.

Attesthandling i Agresso

En granskning har genomförts i syfte att bedöma den interna kontrollen avseende attesthandling i Agresso. Den sammanfattande bedömningen är att den interna kontrollen i granskad rutin är tillräcklig. Granskningen visar att det finns en aktuell och undertecknad attestförteckning som överensstämmer med registrerade attesträtter i Agresso. Granskningen visar även att det finns attestkort för attestanterna i genomfört stickprov. En genomgång av samtliga attesträttigheter görs löpande.

Kontroll av löneutbetalningar

En granskning har genomförts i syfte att bedöma den interna kontrollen avseende lönehantering. Den sammanfattande bedömningen är att den interna kontrollen i granskad rutin är tillräcklig. Granskningen visar att förvaltningen använder sig av stadens anvisningar för lönehantering. Det finns rutiner för löpande uppföljning och kontroll på övergripande nivå. Löneprocessen ingår i nämndens väsentlighets- och riskanalys samt internkontrollplan 2019. Dock har kontroller inte genomförts i den omfattning som framgår av internkontrollplanen. Processgenomgång av fem flöden visar inte på några avvikelser avseende löneutbetalning. Genomgången omfattar kontroll av att anställningsavtal finns, korrekt löneökning registrerats samt att korrekt lön utbetalats.

Bilaga 2 – Uppföljning av lämnade rekommendationer

Årlig och fördjupad granskning

Års- rapport	Rekommendation	Vidtagit åtgärder			Kommentar
		Ja	Delvis	Nej	
ÅR 2016	<p>Uppföljning av tidigare granskning av ÖFN Nämnden rekommenderas att säkerställa att omprövning av förvaltare sker på tillförlitliga underlag.</p> <p>Införa stickprovskontroller för att säkerställa kvaliteten i genomförda granskningar av årsräkningar och omprövning av förvaltare.</p>	X			Den sammanfattande bedömningen är att nämnden vidtagit åtgärder för att komma till rätta med tidigare konstaterade brister. Nämnden behöver dock fortsatt informera ställföreträdare om vikten att lämna kompletta underlag för omprövning.
ÅR 2017	<p>Rutiner och kontroll vid beslut av arvoden till ställföreträdare Nämnden rekommenderas att stärka den interna kontrollen i handlägningsprocessen av årsräkningar och beslut om arvoden genom att genomföra stickprovskontroller för att säkerställa en likvärdig handläggning.</p>				Uppföljande granskning kommer att ske under kommande år.
ÅR 2018	<p>Systematiskt arbetsmiljöarbete Nämnden rekommenderas att säkerställa att dokumentationen av rehabiliteringsprocessen i enskilda personalärenden sker enligt stadens riktlinjer.</p>	X			Den uppföljande granskningen visar att nämnden har vidtagit åtgärder för att säkerställa en bättre efterlevnad till stadens rehabiliteringsprocess. Bland annat finns ett ökat HR-stöd i organisationen, handlingsplaner för en förbättrad arbetsmiljö har tagits fram, arbetsmiljö är en återkommande punkt på APT och enhetsmöten. Verifieringen visar att dokumentationen i de granskade rehabiliteringsärendena skett i enlighet med stadens riktlinjer.
ÅR 2018	<p>Inköpsprocessen Nämnden rekommenderas att säkerställa att ingångna avtal efterlevs, finns och tillämpas och det i nämndens rutiner ingår att kontinuerligt och systematiskt följa upp dessa avtal.</p> <p>Säkerställa att stadens inköps-system används vid inköp.</p>	X			Nämnden interkontrollplan innehåller kontroll av att ingångna avtal efterlevs. Nämnden har säkerställt att stadens inköpssystem används då systemutnyttjandet per april 2019 uppgick till 93 procent.
ÅR 2019	<p>Delegationsordning Nämnden rekommenderas att säkerställa att delegationsbeslut anmäls i enlighet med gällande lagstiftning.</p> <p>Utveckla sin interna kontroll avseende delegation.</p>				<p>En uppföljande granskning gällande nämndens delegationsordning har genomförts, se bilaga 1.</p> <p>I 2017 års granskning rekommenderades nämnden att säkerställa att såväl delegationsordning som tillämpningen av densamma överensstämmer med gällande lagstiftning. Nämnden rekommenderades även att utveckla sin uppföljning och kontroll av beslut som fattas med stöd av delegation från nämnden.</p> <p>Nämnden har sedan föregående granskning delvis vidtagit åtgärder. Vissa utvecklingsområden kvarstår dock nya rekommendationer lämnas.</p>

Årsrapport	Rekommendation	Vidtagit åtgärder			Kommentar
		Ja	Delvis	Nej	
ÅR 2019	Rekrytering av god man och förvaltare Nämnden rekommenderas att vidta åtgärder för att korta handläggningstiderna samt att säkerställa att handläggningen i ärenden inte avstannar utan drivs framåt.				
ÅR 2019	Behörighetshandtering i Agresso Nämnden rekommenderas att säkerställa att genomgång av behörigheter görs löpande enligt stadens rutin.				

Revisionsprojekt

Revisionsprojekt	Rekommendation	Vidtagit åtgärder			Kommentar
		Ja	Delvis	Nej	
Nr 11/2015	Granskning av överförmyndarnämnden Nämnden rekommenderas att säkerställa att lagstiftningens krav om att förvaltare ska årligen ska omprövas uppfylls. Se över rutinerna på området för att säkerställa att omprövningar verkligen genomförs.	X			Den sammanfattande bedömningen är att nämnden vidtagit åtgärder för att komma till rätta med tidigare konstaterade brister. Nämnden behöver dock fortsatt informera ställföreträdare om vikten att lämna kompletta underlag för omprövning.
Nr 5/2019	Implementering av dataskyddsförordningen Nämnden rekommenderas att utveckla sin styrning och uppföljning av arbetet med att efterleva dataskyddsförordningen. Vidare rekommenderas nämnden att informationsklassificera samtliga informationstillgångar samt regelbundet och systematiskt inventerar sina personuppgiftsbehandlingsförfaranden.				

Bilaga 3 – Bedömningskriterier

Nedan redovisas de kriterier som ligger till grund för gjorda bedömningar. Bedömningarna avser såväl genomförandet som resultatet av verksamheten.

Verksamhet och ekonomi

Att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt innebär att nämnden/styrelsen har uppnått kommunfullmäktiges mål samt följt de beslut, riktlinjer gällande lagstiftning och andra föreskrifter som gäller för verksamheten.

Bedömningskriterier

Nämnden/styrelsen:

- Har ett resultat som är förenligt med fullmäktiges mål, beslut, och riktlinjer.
- Har genomfört sitt uppdrag med tillgängliga resurser.
- Har bedrivit verksamheten enligt gällande lagar, föreskrifter, riktlinjer m.m.
- Har haft en styrning och uppföljning mot mål och beslut.

Bedömning:

Tillfredsställande

Bedömningskriterier är i allt väsentligt uppfyllda. Det kan förekomma mindre avvikelser.

Inte helt tillfredsställande

Bedömningskriterier bedöms delvis uppfyllda. Det finns brister som måste åtgärdas.

Inte tillfredsställande

Bedömningskriterier bedöms inte vara uppfyllda. Det finns väsentliga brister som måste åtgärdas omgående.

Intern kontroll

Den interna kontrollen är en process som utförs av nämnd/styrelse, förvaltnings- eller bolagsledning och personal. Den är en integrerad del i verksamhetens styrning och uppföljning. Processen säkerställer, med en rimlig grad av säkerhet, att verksamheten drivs effektivt, att lagar, förordningar och andra regler följs. Det lämnas en tillförlitlig finansiell redovisning och rättvisande rapportering om verksamheten.

Bedömningskriterier

Nämnden/styrelsen:

- Har en organisation med tydlig fördelning av ansvar och befogenheter för att stödja verksamheten och att förhindra avsiktliga och oavsiktliga fel samt oegentligheter.
- Följer systematiskt och fortlöpande upp ekonomi och verksamhet, såväl för verksamhet i egen regi som för sådan som uppdragits åt annan att utföra, analyserar väsentliga avvikelser samt vidtar åtgärder vid behov.
- Genomför riskanalyser som fångar upp väsentliga risker samt hur de ska hanteras för att minimera risken för att verksamhetens mål inte uppnås. Nämnden/styrelsen har i en internkontrollplan fastställt vilka åtgärder som ska hantera prioriterade risker.
- Har riktlinjer och rutiner som bidrar till att säkerställa att verksamhetens mål uppfylls och att föreskrifter följs.
- Följer upp den interna kontrollen systematiskt och fortlöpande.
- Har en rapportering som ger en aktuell, rättvisande och tillförlitlig information om verksamhet och ekonomi.

Bedömning:

Tillräcklig

Bedömningskriterierna är i allt väsentligt uppfyllda. Det kan förekomma mindre avvikelser.

Inte helt tillräcklig

Bedömningskriterierna bedöms delvis uppfyllda. Det finns brister som måste åtgärdas.

Inte tillräcklig

Bedömningskriterierna bedöms inte vara uppfyllda. Det finns väsentliga brister som måste åtgärdas omgående.

Räkenskaper

Nämndens redovisning är upprättad enligt lagstiftning och god redovisningssed så att räkenskaperna ger en rättvisande bild av resultat och ställning.

Bedömningskriterier

Nämndens:

- Redovisningen ger en rättvisande bild av resultat och ekonomisk ställning.
- Räkenskaper är upprättade enligt lagstiftning och god redovisningssed.

Bedömning:

Rättvisande

Bedömningsmålen är i allt väsentligt uppfyllda. Det kan förekomma mindre avvikelser.

Inte rättvisande

Väsentliga brister finns som måste åtgärdas.